

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XII. Consonantia doctrinæ ejusdem Augustini cum censura
propositionis vigesimæ septimæ: Liberum arbitrium, sine gratiæ Dei
adjutorio, nonnisi ad peccandum valet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

dem Pontificis jussu, Bullæ Pontificiæ Idæam, quam unâ cum Canonibus proximè dictis exhibet in Appendice pag. 203. & seqq.

144 Porro, inter canones, duo sequentes plurimum faciunt ad rem nostram. Dicere quòd in statu naturæ lapsæ, homo cum solo concursu Dei generali, absque alio aono vel auxilio gratiæ, possit efficere opus bonum morale, quod fini naturali hominis accommodatum, atque comparatione illius sit verè bonum, veraque virtutis opus, referendo illud in Deum naturaliter cognitum: id doctrinæ illi contradicit, quâ in Concilio Arausiano can. 25. contra reliquias Pelagianorum olim definitum est, quòd post peccatum primi hominis, nullus operari propter Deum quod bonum est, possit, nisi gratia eum & misericordia divina prævenierit. Ex qua tamen doctrina nequaquam sequitur, quòd omne opus bonum, quod sine speciali gratia sit ab homine, etiam infideli, sit peccatum.

Qui dixerit, similiter posse hominem elicere actum absolutum dilectionis Dei super omnia, placendi Deo in omnibus, & propositum servandi omnia mandata naturalia, obligantia sub peccato lethali, errat.

145 In Idæa verò Bullæ Pauli V. cap. 3. hæc habentur: Cum in ecclesiasticis definitionibus* damnatum sit, per naturam vigorem hominem posse aliquid quod ad salutem pertinet, cogitare ut expediat, absque illuminatione & inspiratione Spiritus sancti, ac rursus, sine Spiritus sancti inspiratione, atque adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut sequi posse, sicut oportet ut ei justificationis gratia conferatur: in iis definitionibus, per id quod exprimitur, sicut oportet, sive, ut expedit, hoc intelligendum esse, quòd est, cum circumstantiis debitis ab homine adhiberi in commemoratis actibus, satis insinuat, tam in doctrina a sanctis Patribus definita & tradita, quàm in ipsa Scriptura sacra, quando actus qui fini sicut oportet, per huiusmodi circumstantias describuntur: siquidem tales actus sunt, verbum audire Dei (in Scriptura loquitur) † accipere non ut verbum hominum, sed sicut est verè verbum Dei. . . . † operari propter Deum quod bonum est, diligere Deum propter seipsum, hominem verò, sive alium, propter Deum. Quapropter iis definitionibus adversatur, acere, quòd possit homo actus sic descriptos operari, aut velle operari sine gratia Dei, etiamsi intelligatur tunc non fore supernaturales, sed naturales actus.

146 Hæc plusquam sufficiunt ad refellendas opiniones n. 133. & 134. commemoratas, & ad demonstrandum 1.º. quàm verè Bellarminus lib. 6. de Grat. & lib. arbitr. c. 7. dicat non posse Deum sine ope ipsius (id est sine auxilio gratiæ, prout explicat ibidem) diligere ut Authorem naturæ, neque ut largitorem gratiæ & gloriæ, neque perfectè, neque imperfectè, ullo modo. Atque hanc non dubitamus sententiam esse S. Augustini, imò etiam Scripturarum & Conciliorum, quidquid aliqui minus consideratè in hac materia scripserint. Quorum argumenta, glos-

salque ad testimonia Scripturarum, Conciliorum & Patrum subvertit ibidem.

2.º. Quàm verè etiam Vasquez 1. 2. disput. 147 197. c. 4. concludat, quòd Pius V. non contendit definire, esse alterum amorem Dei propter se, depromptum ex viribus naturæ; alterum ex gratia. Neque, me iudice, contendi damnare censuram, quâ quis notaret eos qui dicerent, esse aliquem amorem amicitie (id est propter se, uti seipsum explicat) erga Deum, depromptum ex propriis viribus. Cum (ut ait ibidem c. 2.) in S. Scriptura & sanctis Patribus nunquam inveniamus distinctum hunc duplicem amorem amicitie; sed Patres omnem ejusmodi amorem charitatem definiant, quam consistat esse amorem supernaturalem. Hactenus Vasquez, in Bibliotheca Patrum Societatis dictus Hispanus Augustinus; totius planè Societatis lumen, Sol Theologia, Magister Magistrorum, Doctor Orbis, Theologorum quasi quidam Corypheus & Antesignanus.

CAPUT XII.

Consonantia doctrinæ ejusdem Augustini cum Censura propositionis vigesima septima Librum arbitrium, sine gratiæ Dei adiutorio, non nisi ad peccandum valet.

Difficile profectò foret, damnatum istius propositionis sensum à non damnato legitimoque Augustini, aliorumque patrum Patrum sentiu discernere, sine usu admodumque supradictæ regulæ. Constat quippe ex una parte illam propositionem esse Baii, in cujus proinde sensu videri posset damnata: ex alia verò parte non minus certum est eandem esse Augustini, aliorumque communiter SS. Patrum, ipsorum etiam Romanorum Pontificum, Conciliorumque.

Quem verò diversum ab iis sensum Bajus 149 intenderit, facile non est ostendere. Neque enim id omnino liquet ex verbis ipsius. Existimat quidem Vasquez 1. 2. q. 190. c. 8. quòd ille prædictam propositionem. . . . in eo sensu intellexit, quem expressit aperte l. de just. & virtutib. impior. c. 4. & 5. nempe per auxilium gratiæ intelligens auxilium inhabitantis Spiritus sancti, quo referantur opera illa in Deum. Nam proposit. 63. & 64. notata in eadem Bulla non admittebat ille distinctionem gratiæ Spiritus sancti nondum inhabitantis, qualem concedimus ante remissionem peccatorum. Sed ut in eo laudandus Vasquez, quòd, Apostolicæ Sedis honori consulens, enitatur damnare propositionis censuram sic interpretari, ne (inquit) Augustini sententia cuiquam damnata videatur, quæ in præsentè materia, à Celso I. in sua epistola mirum in modum commendata & approbata fuit. Non apparet tamen istum fuisse Baii intellectum, quem ipsi Vasquez absque solido fundamento tribuit; maxime cum intellectum illum Bajus ipse absurdum, à sensu suo alienum, & sibi per calumniam affectum protestetur in Apologia ad proposit. 16. 18. 35. 38. 40. 43. 63. 64. & 70.

† Concil. Araus. cap. 7. & 25.

* Concil. Trid. sess. 6. cap. 3.

† Ad Thess. 2.

150 Dixi absque solido fundamento. Neque enim verum est quoddam sensum illum Bajus expresserit capite illo 4. & 5. Quamlibet enim utrumque caput istud legatur relegaturque, ibi expressus non invenitur. Non profecto in verbis, quibus innuit, *omne quod non est ex fide, per dilectionem operante, esse peccatum* (in quibus Vasquez se fundat:) neque enim ibi, neque alibi Bajus dicit, fidem in eo solo per dilectionem operari, in quo Spiritus sanctus inhabitat: Nam *Deus ad nos inhabitandum censetur venire, quando per remissionem peccatorum propitius efficitur*, prout ex Augustino dicit I. de charit. c. 7. Ante peccatorum verò remissionem esse in nobis aliquem divinam dilectionis, seu charitatis motum, novemdecim argumentis probare conatur ibidem: propositiones verò illas sexagesimam tertiam & sexagesimam quartam (in quibus etiam sensum illum Vasquez fundat) in libellis suis non inveniri, & non nisi calumniosè sibi imponi, protestatur in Apologia sua.

151 Necessariò proinde recurrendum ad regulam à nobis cap. 4. stabilitam, & juxta eam dicendum, propositionem vigesimam septimam damnatam esse secundum quod continet sensum in Ecclesia peregrinum, alienumque à sensu sanctorum Doctorum, probatorumque Theologorum, sive iste fuerit Baii sensus, sive non, dummodò sensus ille ab Assertoribus totius doctrinæ, per Romanam damnatæ, intentus colligi possit vel ex ipsis propositionibus secundum se sumptis, attentà communi istius temporis acceptione, vel saltem ex ipsis ut conjunctis cum propositionibus circumstantibus, ex quarum ad invicem collatione appareat, totius illius doctrinæ Assertores peregrinum illum sensum intendisse.

152 Triplicem porò sensum admittit illa propositio. 1°. Liberum arbitrium sine gratia Spiritus sancti inhabitantis non valere ad non peccandum. 2°. Valere quidem ad non peccandum sine gratia Spiritus sancti inhabitantis, sed sine gratia Spiritus sancti moventis non valere ad ullum actum in substantia, sive ex officio & specie sua bonum. 3°. Sine gratia Spiritus sancti moventis non valere ad ullum actum omnino ex parte bonum, tam scilicet bonum in substantia, atque ex officio & specie sua, quam ex omnibus circumstantiis, ita ut nulla ipsi desit circumstantia debita, ne quidem circumstantia relationis ad debitum finem ultimum.

153 Duo priores sensus peregrini sunt, alienique à sensu SS. Patrum, probatorumque Doctorum. Meritò proinde damnati. Et primus quidem hæreticus est, & ut talis damnatus à Concilio Tridentino sess. 6. can. 7. Iste tamen sensus ex tota doctrinâ perspicue colligitur, ut apparebit conferenti vigesimam septimam (de qua agitur) cum 35. 38. 40. 63. 64. 70. & 71. Præterea nomen gratia, Sanctorum justificationis tunc temporis significabat, inquit Cunerus Petri supra n. 31.

154 Secundus etiam sensus profus est falsus &

in Ecclesia peregrinus: vult enim Ecclesia Romana admitti actus sine gratia moraliter in substantia, sive ex officio & specie sua bonos.

Tertius sensus verissimus est, catholicissimusque, nec ullo modo in Ecclesia peregrinus, sed receptissimus, usitatissimusque; utpote perspicue traditus à Spiritu Sancto in sacra Scriptura, à S. Augustino aliisque Patribus, à Summis etiam Pontificibus & Conciliis, à gravissimis denique Theologis, è quibus plures refert Vasquez loco citato c. 2. n. 10. Quibus innumeris alios infra, Deo dante, adjungemus.

Quòdque ea perspicua sit Augustini sententia, innumera ipsius testimonia perspicue demonstrant: Nam præter testimonia in sequentibus proferenda, quibus evidenter asserit, 1°. Nullum esse actum deliberatum in individuo indifferentem, sed omnem vel bonum esse, vel malum, 2°. Ad actum bonum, debitis circumstantiis ornatum, sine gratia idè non sufficere liberum arbitrium, quia nullus actus esse potest debitis circumstantiis ornatu, nisi ex casto Dei propter se amore ad Deum relatus; qui amor ab homine corrupto esse nequit per solum liberum arbitrium, sed necessariò à Deo per gratiam, 3°. Quidquid non est ex casto Dei propter se amore, esse ex culpabili cupiditate, sensu dicto cap. ix. 4°. Nullum dari actum bonum steriliter talem, sed omnem actum bonum, ad debitum finem relatum, esse salutarem, proficuumque ad vitam æternam.

Præter hæc (inquam) aliaque ejusmodi serm. 10. de verb. Apost. disertè pronuntiat, *Quod nostrum nihil nisi peccatum est.* Sermon. 11. c. 7. *Liberum arbitrium nihil valet sine Dei gratia.* Sermon. 13. *Non sic est adjutorium Christi, prorsus se desuerit, nihil boni agere poteris. Agis quidem illo non adjuvante, sed male.* Sermon. 1. in Psal. 70. *Si de tuo retribuis, peccatum retribuis; omnia enim que habes, ab illo habes, num peccatum solum habes.* In Psal. 142. *Ad me cum respicio, nihil memini quam peccatum invenio.* Epistol. 89. q. 2. *Liberum arbitrium, desertum à divino adjutorio, nullo modo habebit justitia soliditatem, sed inflationem impia superbia.* Epistol. 106. *Pelagius... potestatem voluntatis... aliquantulum etiam ad non peccandum valere desinit. Quod si ita est, nullus locus adjutorio Dei reservatur, sine quo nos dicimus ad non peccandum nihil voluntatis arbitrium valere.* Tract. 5. in Joan. *Nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum.* L. 1. ad Bonifac. c. 3. *Homo in malo liberum habet arbitrium, sed hæc voluntas, que libera est in malis, idè in bonis non est libera, quia liberata non est. Nec potest boni aliquid velle, nisi adjuvetur ab eo qui malum non potest velle, hoc est, gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum: omne enim quod non est ex fide, peccatum est.* Ibidem c. ult. *Liberum arbitrio nemo bene uti potest, nisi per gratiam, que... Deo gratis miserante donatur.* L. 2. ad Bonifac. c. 5. *Liberum arbitrium perisse nos dicimus, sed ad peccandum valere; ad bene autem pieque vi-*

videndum non valere, nisi ipsa voluntas sit gratia Dei liberata. Et l. 3. c. 8. *Liberum arbitrium captivatum* (id est adiutorio Dei non liberatum) non nisi ad peccandum valet; ad iustitiam vero, nisi divinitus adiutum & liberatum, non valet. L. de spir. & lit. c. 3. *Neque liberum arbitrium quidquam nisi ad peccandum valet, si lateat veritatis via...* nisi etiam delectet & ametur quod agendum est. Ut autem non lateat veritatis via, delecteturque & ametur quod agendum est, ibidem gratia esse dicit. Sicut & l. 2. de peccat. merit. c. 17. *Ut innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, gratia Dei est.* Lib. de corrept. & grat. c. 11. *Liberum arbitrium ad malum sufficit; ad bonum autem nihil est, nisi adjuvetur ab omnipotenti bono.* L. 1. Retract. c. 15. *Voluntas in tantum libera est, in quantum liberata est, alioquin rota cupiditatis est.* Quandocumque ergo agit sine gratia liberatrice, agit ex cupiditate, atque aded peccaminosè; unde lib. de corrept. & grat. c. 1. *In bono (inquit) liber esse nullus potest, nisi fuerit liberatus ab eo qui dixit: Si vos Filii liberaverit, tunc verè liberi eritis.*

158 Aded ergo perspicua est hac de re Augustini sententia, ut nullà possit tergiversatione negari. Omnem quippe tergiversationem, omne effugium præcludit consonantia sententiarum ipsius, earumque inter se collatio & concatenatio.

159 Porò illam Augustini sententiam Ecclesia suam fecit, dum Cælestinus I. in epist. ad Episcop. Gall. c. 7. Magistrallem hanc regulam, ex Augustino depromptam l. 1. ad Bonifac. Apostolicam tradidit autoritate: *Nemo nisi per Christum libero bene nititur arbitrio.* Dum etiam Zosimus Papa à Cælestino relatus, Conciliumque Africanum ducentorum quatuordecim Episcoporum, ab eodem pariter relatum, sententiam eandem comprobavit; sicut comprobavit & Concilium Arausicanum II. can. 2. 9. 18. 22. & 26. Canone quippe 9. *Divini (inquit) est muneris, cuncta & recte cogitamus, & pedes nostros à falsitate & iniustitia dominemus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis & nobiscum operatur.* Et can. 22. *Nemo habet de suo nisi mendacium & peccatum.* Quæ verba eundem sensum habent in Arausicano, quem in Augustino, ex quo desumpta sunt. Comprobarunt denique Concilia Valentini III. Lingoniense & Tulense, dum definiunt, tenendum esse de gratia & libero arbitrio, quod Africana Synodus professa est, & quod Beati Pontifices Apostolicæ Sedis catholica fide tenuerunt.

160 Postremò illam Augustini sententiam, cum laudatis Conciliis; Romanisque Pontificibus, tenent veteres communiter Patres, Ambrosius l. 2. in Luc. dicens: *Nulla est actio bona sine auxilio Dei...* planè ergo & veraciter consentanda est gratia Dei, ita scilicet ut nulla profus actio omni ex parte bona ipsi subtrahatur, sicut Cælestinus dicit in Epistola citata; atque ex ipso, & post ipsum, Innocentius XI. in suo Brevis ad Facultatem Lovaniensem. *Cujus operi*

ac dignationi nihil penitus subtrahendum est.

Hieronymus l. 2. in epist. ad Galat. *Sine 161 Christo omnis virtus in viuis est*, quia scilicet non rectè facta, sive non cum omnibus debitis circumstantiis: siquidem, ut ait epist. ad Ctesiphont. *nihil potest rectè fieri sine gratia Christi.* Gregorius Magnus homil. 9. in Ezech. *Mala nostra solummodo nostra sunt: bona... ipse aspirando pravenit, ut velimus.* Similia habent Prosper libro contra Collat. c. 3. 19. 22. & 26. Et in respons. ad Capit. Gallor. Julianus Pomerius l. 1. de vocat. Gent. c. 6. Fulgentius l. de Incarn. & Grat. c. 12. 16. 17. Sancti Patres in Sardinia exules in epist. Synod. c. 5. Isidorus l. 2. sent. c. 5. & l. de differ. Spir. sanct. c. 27. Paulus Diaconus l. de Incarn. & Grat. c. 26. Paulus Orosius Dial. de lib. arb. Anselmus l. de Concord. p. 3. col. 4. & in fine ejusdem partis. Bernardus serm. 1. de Annunt. serm. 30. & 31. in Cant. Et in l. de Grat. & lib. arb. Sufficiet ex iis proferre verba Prosperi, laudatorum Patrum exulum & Bernardi.

Prosperi verba ad Capit. Gall. sunt ista: *Cum 162 214. Sacerdotibus, quorum Constitutionem contra inimicos gratia Dei totus mundus amplexatus est, veraci professione dicamus, gratiam Dei per J. C. D. N. non solum ad cognoscendam, verum etiam ad faciendam iustitiam, nos per singulos actus adjuvare, ita ut sine illa nihil vera sanctaque pietatis habere, cogitare, dicere, agere valeamus...* Dedit quidem ab initio hanc homini facultatem; sed omnes eam in illo amisimus, in quo omnes peccavimus. Quæ verba sic intelligi nequeunt, ut sine gratia nihil quidem veræ iustitiæ vel pietatis conducentis ad salutem; possimus tamen aliquid veræ iustitiæ vel pietatis ad salutem non conducentis. Tum quia nullam veram iustitiam vel pietatem ad salutem non conducentem Prosper agnoscit, uti nec Augustinus, cuius sectator est fidelissimus. Tum quia usque aded vult Prosper, quòd sine gratia nihil veræ iustitiæ possimus, ut intelligat nos nihil posse in quo non peccemus. Si quidem epist. ad Rufin. c. 10. dicit in negatione Petri apparuisse, *liberum arbitrium nihil posse sine gratia*; non solum utique nihil posse conducentem ad salutem, sed nihil posse quòd saltem ex defectu alicujus circumstantiæ non sit culpabile & malum. Unde c. 17. subjungit, quòd liberum arbitrium *cum solum esset, sibi que permillum, non nisi in suam perniciem movebatur.* Et Carm. 45. de ingratis. *sine te quid agat, nisi quo procul exulet à te?*

Sanctorum Patrum exulum c. 5. citato verba 163 sunt: *Ante largitatem gratia est in homine quidem liberum arbitrium; sed non bonum, quia non illuminatum. Proinde nisi gratia detur, bonum ipsam arbitrium non habetur. Sic namque est liberum hominis arbitrium absque dono gratia, sicut oculus sine luce. Nam & oculus ad videndum factus est, sed nisi lumen acceperit, non videbit, &c.*

Bernardus denique serm. 1. de Annunt. Nos 164 (inquit) *quis de nihilo creati sumus, constat,*

quia si nobis ipsis relinquimur, in peccatum semper quod nihil est, labimur.

165 Unde istam concordem esse Patrum sententiam gloriosus Fidei defensor & Martyr, Joannes Firscherus, Episcopus Roffensis, contra 36. artic. Lutheri testatur his verbis: *Hoc dixi propter Patres, quorum sententiam sequi malui, quam Scholasticorum, cum in hac re mutuo sibi pugnent. Patres enim (absque mutua ad invicem pugna) asserunt, neminem posse quidquam boni facere, sine speciali Dei auxilio; nec sufficere generalem illum influxum. Nonnulli contra Scholastici sic contendunt hunc sufficere, ut quis absque illo auxilio bene moraliter agere, & bonum facere possit, non solum ex genere, verum etiam quod debitis undique circumstantiis ornatum sit. At si Scholasticorum argutiam adversus Patres admitteremus, sequitur, &c.*

166 Illam profectò Scholasticorum argutiam non admisit Scholasticorum Princeps S. Thomas, ut alibi videbitur, atque hinc breviter ostenditur ex q. 24. de lib. arb. a. 14. ubi sic: *Si gratiam Dei velimus dicere, non aliquid habituale donum, sed ipsam misericordiam Dei, per quam interior motum mentis operatur, sic nec ullum bonum homo facere potest sine gratia Dei.*

167 Non admisit etiam Alphonsus à Castro verbo Gratia conclus. 3. ubi recensitis Pelagii erroribus, conclusionem hanc velut catholicam, Pelagioque oppositam ponit: *Liberum hominis arbitrium ex sola sua potestate, additè etiam illa communi & generali Dei concussatione, non potest sine aliquo Dei speciali auxilio bonum aliquod operari.* Similia habent Gregorius Ariminensis, Geison, Dionysius Carthusianus, & alii quos refert Vasquez ubi suprà. Idemque censuisse Congregationem de Auxiliis, constat ex dictis n. 136. & 144.

CAPUT XIII.

Augustiniana doctrina concordia cum Censura propositionis trigesima. Non solum fures sunt & latrones, qui Christum viam & ostium veritatis & vitæ negant; sed etiam quicumque aliunde quàm per ipsum in viam justitiæ, hoc est, ad aliquam justitiam concendi posse docent; aut tentationi ulli, sine ipsius adjutorio, resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur.

168 **C**oncordia per regulam sæpè memoratam comperta est: ei namque insistendo, dicendum, propositionem istam, vel damnatam non esse ob doctrinam, sed ob censuræ acrimoniam, quæ (in re apud Scholasticos Catholicos controversa) offensionem & scandalum causabat; vel certè damnatam esse sensu in Ecclesia peregrino, non sensu apud veteres Patres, probatosque Theologos recepto.

169 Quia ergo duplicem sensum peregrinum & falsum habet propositio illa, utroque meritissimo damnata est. Primò namque significat,

nulli tentationi hominem resistere posse sine auxilio gratiæ inhabitantis, eumque sensum indigitat totius doctrinæ damnata connexio, uti sæpius demonstravimus: sensus verò iste profusus est falsus & peregrinus. Secundò, secundum se significat, nulli tentationi hominem resistere posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur: sic enim finalis clausula ipsius exprimit. Significat proinde, quòd quisquis aliquà tentatione pullatur, v. g. fornicationis, in illam tentationem necessariò inducatur, nisi adjutorio gratiæ Dei liberetur. Quod profusus etiam peregrinum est, & falsum, cum certissimum sit, experiètiæque notum, hominem gratiæ destitutum, non necessariò eà quâ pullatur tentatione dejici, sed sæpè tentatione unà tentationem aliam, v. g. tentatione & amore propriæ famæ & humanæ gloriæ, vel pecuniæ, tentationem fornicationis superare, eo modo quo vitium vitio sæpè vincitur, ut Augustinus dicit epist. 29. *Aliquando vitium vitio tollitur, ut amore laudis amor pecuniæ.* Et l. 21. de Civit. c. 16. *Nonnunquam sanè aperitissima vitia aliis vitis vincuntur occultis.* Hoc l. 4. contra Julian. c. 3. existimat contigisse in Scipionibus & Philosophis ethnicis, dicens, quòd *cupiditas una, ac per hoc prava, viciis in eis ac frænatis alias cupiditates pravas.*

Verùm hoc non est tentationem absolūtè superare: Tunc enim tentatio absolūtè superatur, quando sic superatur, ut non peccetur, juxta id quod idem Augustinus dicit l. 22. de Civit. c. 16. *Tunc victa vitia depuanda sunt, cum Dei amore vincuntur.* Quod sine gratia Spiritus sancti moventis fieri non posse, immediatè subjungit, dicens: *quem (Dei scilicet amorem) nisi Deus ipse non donat, nec aliter, nisi per Mediatorem Dei & hominum Jesum Christum.*

Hinc perspicuum est, nullam tentationem, nec magnam, nec parvam, secundum Augustinum, posse absolūtè superari, absque gratia actuali. Cum ad id necessarius sit amor Dei, ad quem necessaria est gratia Dei, uti demonstratum est capite præcedenti. Nec minus perspicuum, istam Augustini doctrinam à Pio V. non esse damnatam: cum sit in Ecclesia receptissima, & non solum à S. Augustino, aliisque Patribus, sed & à summis Pontificibus, & Conciliis, & à Congregatione de Auxiliis, gravissimisque Theologis etiam post Bullam Pii V. tradita.

Eam imprimis tradidit Augustinus, non solum loco n. 170. allegato, sed & ferm. 13. de verb. Apost. c. 9. his verbis: *Si nos ipse non adjuvat, non dico vincere, sed nec pugnare poterimus.* Et c. 10. *Nisi ille regat, cadis; nisi ille erigat, jaces.* Et alibi: *Non solum faciendo bonum se nihil esse testatur Apostolus; sed etiam de tentatione differens, statim subjicit: Nam si quis existimat se aliquid esse, scilicet ex seipso, ipse se seducit. Nempe ut non tantum ad operandum bonum, sed etiam ad declinandum à malo pertinere ostendat, quod aut Christus in Evangelio,*

Sine